

31.3.2017

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ

Θέμα: **Αναφορά αριθ. 0573/2011 του Κωνσταντίνου Παπαδιγενόπουλου, ελληνικής ιθαγένειας, συνοδευόμενη από 2.220 υπογραφές, σχετικά με σοβαρά σφάλματα και παραλείψεις στην έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την προτεινόμενη τοποθεσία υγειονομικής ταφής απορριμμάτων στο Μαύρο Βουνό Γραμματικού και τη συνεπαγόμενη παραβίαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ**

1. Περίληψη της αναφοράς

Αναφερόμενος στην τοποθεσία ενός χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων κοντά στο Μαύρο Βουνό Γραμματικού στην Ανατολική Αττική, ο αναφέρων διατείνεται ότι έχουν διαπραχθεί σοβαρά λάθη και παραλείψεις στη συναφή εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Το έργο έλαβε ενίσχυση από το Ταμείο Συνοχής (απόφαση C(2004)5509), αλλά η εκτέλεση καθυστέρησε λόγω της υποβολής μιας καταγγελίας από περιοίκους στο Ανώτατο Δικαστήριο της Ελλάδας. Ο αναφέρων διατείνεται ότι η υπόθεση αυτή αφορά παραβίαση διαφόρων νομικών πράξεων της ΕΕ, μεταξύ των οποίων η οδηγία 2008/1/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, η οδηγία 2008/105/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, η οδηγία 2006/118/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση, η οδηγία 2001/42/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων και η οδηγία 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον. Ζητεί ως εκ τούτου από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να παρέμβει ώστε να τερματιστεί το εν λόγω έργο.

2. Παραδεκτό

Η αναφορά 0573/2011 χαρακτηρίστηκε παραδεκτή στις 23 Σεπτεμβρίου 2011.
Η Επιτροπή εκλήθη να παράσχει πληροφορίες (άρθρο 216 παράγραφος 6 του Κανονισμού).

3. Απάντηση της Επιτροπής, που ελήφθη στις 16 Δεκεμβρίου 2011

Ο αναφέρων καταγγέλλει το σχέδιο κατασκευής χώρου υγειονομικής ταφής αποβλήτων στην περιοχή της Ανατολικής Αττικής, και πιο συγκεκριμένα στο Μαύρο Βουνό του δήμου Γραμματικού. Σύμφωνα με τον αναφέροντα το εν λόγω σχέδιο παραβιάζει τις διατάξεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ (και πιο συγκεκριμένα τις οδηγίες 99/31/ΕΚ¹ περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, 2008/98/ΕΚ² για τα απόβλητα και 85/337/ΕΟΚ³ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον).

Επιπλέον, σύμφωνα πάντοτε με τον αναφέροντα, η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων που έχει πραγματοποιηθεί για το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει προφανή σφάλματα εκτίμησης που διέπραξαν οι ελληνικές αρχές.

α. Το ιστορικό των δράσεων που ανέλαβε η Επιτροπή όσον αφορά το σχέδιο κατασκευής χώρου υγειονομικής ταφής αποβλήτων στο Γραμματικό

Η Επιτροπή επιθυμεί καταρχάς να επιστήσει την προσοχή στο γεγονός ότι κατά τα τελευταία χρόνια έχει λάβει εξαιρετικά μεγάλο αριθμό παραπόνων και διαφόρων άλλων επιστολών σχετικά με το σχέδιο κατασκευής χώρου υγειονομικής ταφής αποβλήτων στο Γραμματικό. Τα εν λόγω παράπονα έχουν υποβληθεί τόσο από τον αναφέροντα όσο και από άλλους καταγγέλλοντες, τα ονόματα των οποίων εμφανίζονται στα έγγραφα τεκμηρίωσης που έχουν υποβληθεί μαζί με την αναφορά, και οι οποίοι εκπροσωπούνται από τον αναφέροντα. Ο ίδιος ο αναφέρων είχε επίσης υποβάλει καταγγελία στην Επιτροπή στις 8 Απριλίου 2011. Η Επιτροπή τον ενημέρωσε για την απουσία παραβίασης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ (για τους λόγους που εξηγούνται παρακάτω) με επιστολή της 9ης Σεπτεμβρίου 2011. Ελλείψει απάντησης εκ μέρους του αναφέροντος, η εξέταση της αναφοράς περατώθηκε.

Σημειωτέον επίσης ότι στο παρελθόν η Επιτροπή είχε ανοίξει δύο φακέλους σχετικούς με παραβάσεις για το ίδιο θέμα βάσει δύο καταγγελιών: τον πρώτο το 2004 και τον δεύτερο το 2008 προκειμένου να επαληθεύσει ότι η Ελληνική Δημοκρατία συμμορφωνόταν προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την νομοθεσία της ΕΕ. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υφίστατο παραβίαση του περιβαλλοντικού δικαίου της ΕΕ (και πιο συγκεκριμένα των οδηγιών 85/337/ΕΟΚ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, 99/31/ΕΚ περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, 75/442/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 91/156/ΕΟΚ, σχετικά με τα απόβλητα⁴) και αποφάσισε ως εκ τούτου να προβεί στην αρχειοθέτηση των φακέλων με τις αποφάσεις της 16ης Μαρτίου 2005 και της 5ης Ιουνίου 2008.

Πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι στις 30 Μαρτίου 2011, αφού είχε λάβει καταγγελία, ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής είχε αποφασίσει να ανοίξει φάκελο (432/2011/ΑΝΑ). Ο φάκελος αυτός έκλεισε την 1η Αυγούστου 2011. Στην σχετική του απόφαση⁵ ο Διαμεσολαβητής πληροφόρησε τον αναφέροντα ότι σκόπευε «να διαβιβάσει αντίγραφο του σχετικού με την καταγγελία φακέλου στην Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το αντίγραφο του φακέλου θα περιλάβει την συνταγμένη από τον

¹ ΕΕ L 182 της 16.7.1999, σ. 1–19

² ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3–30

³ ΕΕ L 175 της 5.7.1985, σ. 40–48

⁴ ΕΕ L 78 της 26.3.1991, σ. 32–37

⁵ <http://www.ombudsman.europa.eu/el/cases/decision.faces/el/10775/html.bookmark>

Διαμεσολαβητή περίληψη της καταγγελίας καθώς και τις απόψεις της Επιτροπής». Η Επιτροπή δεν επιθυμεί, ως εκ τούτου, να επανέρθει και πάλι εκτενώς σε όλα τα στοιχεία που συμπεριλαμβάνονται στην απάντηση που διαβιβάστηκε στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή.

β. Δεν παραβιάζονται οι διατάξεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ

Η υγειονομική ταφή αποτελεί μία από τις μεθόδους διαχείρισης των αποβλήτων και υπόκειται στις διατάξεις της οδηγίας 99/31/ΕΚ (άδεια, αποδοχή των αποβλήτων, έλεγχος και παρακολούθηση κατά τη φάση λειτουργίας, παύση της λειτουργίας και μετέπειτα φροντίδα). Πρέπει να διευκρινιστεί ότι ακόμα και εάν η περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ δίδει προτεραιότητα σε άλλες διαδικασίες, σε καμία περίπτωση δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να επιλέξει την μέθοδο της υγειονομικής ταφής. Ταυτόχρονα, η κατασκευή χωματερών πρέπει να αποτελεί αντικείμενο μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 85/337/ΕΟΚ. Η οδηγία ωστόσο δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να παρέμβει όσον αφορά τη σκοπιμότητα ή την τοποθεσία του σχεδίου ή να ελέγξει την ουσία της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των περιβαλλοντικών όρων που εγκρίθηκαν (εξαιρουμένων των περιπτώσεων όπου το κράτος μέλος διαπράττει προφανές σφάλμα εκτίμησης¹). Όλα αυτά εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των αρχών των κρατών μελών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι δυνάμει της οδηγίας 2008/98/ΕΚ, η απόφαση σχετικά με το επίπεδο (εθνικό, νομαρχιακό, περιφερειακό) του σχεδιασμού για τη διαχείριση των αποβλήτων εμπίπτει στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών, οι οποίες διαθέτουν και διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την επιλογή των μεθόδων και των τοποθεσιών διάθεσης των αποβλήτων. Όλα τα ανωτέρω δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου εκ μέρους της Επιτροπής. Όσον αφορά την περιοχή της Αττικής, ο περιφερειακός προγραμματισμός για τη διαχείριση των αποβλήτων έχει καθοριστεί με την έγκριση του νόμου 3164/2003 που εγκρίνει τις τοποθεσίες οι οποίες είναι κατάλληλες για την κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης των αποβλήτων. Μεταξύ των τοποθεσιών αυτών είναι και το Γραμματικό.

Στην προκείμενη περίπτωση, το σχέδιο έχει υποβληθεί σε αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την οδηγία 85/337/ΕΟΚ και οι διαδικασίες που προβλέπονται από την οδηγία αυτή έχουν τηρηθεί. Στο τέλος της διαδικασίας περιβαλλοντικής αξιολόγησης, εγκρίθηκε η κοινή υπουργική απόφαση 136945/5.12.2003 με την οποία γίνονται δεκτοί οι περιβαλλοντικοί όροι. Σημειωτέον ότι το κοινό είχε πληροφορηθεί και ότι είχε τη δυνατότητα να εκφράσει τη γνώμη του πριν από την οριστική έγκριση του σχεδίου. Επιπλέον, οι αρμόδιες αρχές ενημέρωσαν, ύστερα από την έγκριση του σχεδίου, το κοινό και έθεσαν στη διάθεσή του όλες τις απαραίτητες πληροφορίες. Ο αναφέρων, όπως και κάθε άλλος ενδιαφερόμενος, είχε κατά συνέπεια τη δυνατότητα να συμμετάσχει και να προβάλει την άποψή του.

Σημειωτέον, στο στάδιο αυτό, ότι το σχέδιο κατασκευής ενός χώρου υγειονομικής ταφής στο Γραμματικό έχει ήδη αποτελέσει το αντικείμενο δύο προσφυγών στο δικαστήριο. Η πρώτη προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας της Ελλάδας (που είχε κατατεθεί από την κοινότητα του Γραμματικού κατά της απόφασης με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του σχεδίου) απορρίφθηκε στις 18 Απριλίου 2007. Το Συμβούλιο Επικρατείας θεώρησε ότι η μελέτη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που είχε πραγματοποιηθεί από τις αρμόδιες αρχές της Ελληνικής Δημοκρατίας πληρούσε τα ποιοτικά κριτήρια που επιβάλλονται από την

¹ Η ύπαρξη μελετών που καταλήγουν σε διαφορετικά συμπεράσματα από αυτά τα οποία αναφέρονται στη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων όσον αφορά τις συνέπειες που θα μπορούσε να έχει ένα σχέδιο στο περιβάλλον δεν συνιστά προφανές σφάλμα εκτίμησης.

νομοθεσία, τόσο την εθνική όσο και αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι επέτρεπε την πρόληψη και/ή την αντιμετώπιση ενδεχομένων δυσλειτουργιών του χώρου υγειονομικής ταφής και ότι, ως εκ τούτου, δεν ήταν δυνατόν να διαπιστωθεί καμία παράβαση ούτε του εθνικού δικαίου ούτε του δικαίου της ΕΕ. Το σχέδιο της κατασκευής ενός χώρου υγειονομικής ταφής αποβλήτων στην περιοχή του Γραμματικού, στην τοποθεσία Μαύρο Βουνό, έχει υποβληθεί στην κρίση της ολομέλειας του Συμβουλίου Επικρατείας της Ελλάδας. Ο εθνικός δικαστής, που είναι επίσης δικαστής κοινού δικαίου, αρμόδιος για την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, απέρριψε την προσφυγή που είχε κατατεθεί κατά της απόφασης με την οποία οι περιβαλλοντικοί όροι του σχεδίου είχαν εγκριθεί.

Η δεύτερη προσφυγή, που κατατέθηκε από τον δήμο του Γραμματικού, υποβλήθηκε στο Δικαστήριο της ΕΕ (υπόθεση T-13/08) ενόψει της ακύρωσης της απόφασης E(2004) 5509 της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 2004 σχετικά με την χορήγηση συνδρομής από το Ταμείο Συνοχής για το έργο «Κατασκευή Χώρου Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων (Χ.Υ.Τ.Α) στην Ο.Ε.Δ.Α. Βορειοανατολικής Αττικής στη θέση 'Μαύρο Βουνό Γραμματικού' στη βορειο-ανατολική Αττική». Το ίδιο Δικαστήριο είχε απορρίψει την προαναφερθείσα προσφυγή.

Σημειωτέον, στο στάδιο αυτό, ότι, βάσει της απόφασης E(2004) 5509, με την οποία η Επιτροπή δέχθηκε να συγχρηματοδοτήσει το σχέδιο κατασκευής του χώρου ταφής αποβλήτων στο Γραμματικό, η συγχρηματοδότηση του σχεδίου εξαρτάται από τον σεβασμό ορισμένων ειδικών όρων, που έχουν ενσωματωθεί στην απόφαση συγχρηματοδότησης.

Στο πλαίσιο της απόφασης για την συγχρηματοδότηση του εν λόγω σχεδίου, η Επιτροπή είχε στη διάθεσή της τις απαραίτητες πληροφορίες για να είναι σε θέση να διαπιστώσει παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και να λάβει τα κατάλληλα μέτρα, εφόσον υπήρχε παρόμοια παράβαση. Επειδή όμως δεν είχε διαπιστωθεί παράβαση αυτού του τύπου, η προαναφερθείσα απόφαση μπόρεσε να ληφθεί. Εξάλλου, αυτό επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο που απέρριψε την προσφυγή ακύρωσης της απόφασης της Επιτροπής. Επιπλέον, κατά την τελική πληρωμή για το εν λόγω σχέδιο, η Επιτροπή θα επαληθεύσει κατά πόσο έχει χορηγηθεί άδεια πριν από τη θέση σε λειτουργία της εγκατάστασης, σύμφωνα με το άρθρο 9 της οδηγίας 99/31/ΕΚ· η δε άδεια αυτή, η οποία εκδίδεται μετά από επιθεώρηση του χώρου, θα διασφαλίσει ότι το σχέδιο λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις της προαναφερθείσας οδηγίας, γεγονός το οποίο προϋποθέτει ότι θα έχουν επίσης ληφθεί όλα τα μέτρα για την προστασία του αέρα και των υδάτων.

Όσον αφορά την επίκληση από τον αναφέροντα της οδηγίας 80/68/ΕΟΚ περί προστασίας των υπογείων υδάτων από τη ρύπανση που προέρχεται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες καθώς και της νέας οδηγίας 2006/118/ΕΚ σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση, οι οποίες, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του, έχουν παραβιαστεί λόγω της ρύπανσης που προκλήθηκε από ορισμένες γεωτρήσεις στο θαλάσσιο οικοσύστημα, η Επιτροπή επιθυμεί να επισημάνει καταρχάς ότι η εν λόγω οδηγία εφαρμόζεται αποκλειστικά στα υπόγεια ύδατα και όχι στο θαλάσσιο περιβάλλον. **Εν τούτοις, ακόμα και εάν η νομική βάση που επικαλείται είναι λανθασμένη, η Επιτροπή επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι οι περιβαλλοντικοί όροι, που έχουν εγκριθεί με κοινή υπουργική απόφαση και «επιβεβαιωθεί» με δικαστική απόφαση (του Συμβουλίου Επικρατείας), εμπεριέχουν τις απαραίτητες εγγυήσεις για την πρόληψη οιασδήποτε περιβαλλοντικής βλάβης και/ή την επανόρθωση οιασδήποτε αρνητικής συνέπειας που μπορούσε να είχε προκληθεί στο περιβάλλον.** Η Επιτροπή επιθυμεί στο στάδιο αυτό να επαναλάβει ότι μια παράβαση της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με τα απόβλητα και τα ύδατα δεν θα μπορούσε να

διαπιστωθεί παρά μόνο εάν κατά το στάδιο της λειτουργίας του χώρου υγειονομικής ταφής (στάδιο το οποίο δεν έχει αρχίσει ακόμα) ο τρόπος λειτουργίας των εγκαταστάσεων δεν συμμορφωνόταν προς την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ.

Όσον αφορά την εικαζόμενη ρύπανση του θαλασσίου οικοσυστήματος εξαιτίας των έργων κατασκευής του χώρου υγειονομικής ταφής, όπως ισχυρίζεται ο αναφέρων, πρέπει να σημειωθεί ότι οι περιβαλλοντικοί επιθεωρητές του ελληνικού Υπουργείου Περιβάλλοντος προέβησαν σε διαβήματα, αφού έλαβαν καταγγελίες, και ζήτησαν διευκρινίσεις από την περιφέρεια Αττικής. **Οι περιφερειακές αρχές αντέκρουσαν όλους τους ισχυρισμούς και ειδικότερα δεν συμφωνούν ότι υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ρύπανσης του θαλασσίου οικοσυστήματος και των έργων κατασκευής του χώρου υγειονομικής ταφής, και προβάλλουν άλλες δυνητικές αιτίες, και πιο συγκεκριμένα την καταστροφή της χλωρίδας μετά από τις πυρκαγιές του 2009. Σημειώτέον ότι οι περιφερειακές αρχές αναφέρουν ότι επιτόπιες επιθεωρήσεις πραγματοποιούνται σχεδόν καθημερινά και ότι έως σήμερα δεν έχει διαπιστωθεί καμία παρέκκλιση από την εγκριθείσα μελέτη.**

Όσον αφορά τους διάφορους άλλους γενικούς ισχυρισμούς του αναφέροντος σχετικά με τους κινδύνους που ενδεχομένως συνεπάγονται η κατασκευή και η λειτουργία του έργου (π.χ. ρύπανση των πηγών πόσιμου νερού), η πιθανή παράβαση των οδηγιών σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων ή την προστασία των υδάτων θα εξαρτηθεί κυρίως από τον τρόπο λειτουργίας της εγκατάστασης, αν δηλαδή θα είναι σύμφωνη με τις συναφείς διατάξεις της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας ή όχι.

Συμπέρασμα

Το σχέδιο κατασκευής ενός χώρου υγειονομικής ταφής αποβλήτων στο Γραμματικό, στην τοποθεσία Μαύρο Βουνό, έχει εξεταστεί τρεις φορές από την Επιτροπή: βάσει των φακέλων του 2004 και του 2008, αλλά και πριν από την έγκριση της απόφασης (2004) 5509 σχετικά με τη συγχρηματοδότηση του έργου. Δεν διαπιστώθηκε καμία παραβίαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ. Επιπλέον, το σχέδιο έχει ήδη αποτελέσει το αντικείμενο δύο αποφάσεων κοινοτικών δικαστών. Τόσο το Συμβούλιο Επικρατείας της Ελλάδας όσο και το Δικαστήριο της ΕΕ απέρριψαν τις προσφυγές της κοινότητας του Γραμματικού και διαπίστωσαν την νομιμότητα του έργου και της απόφασης της Επιτροπής σχετικά με την συγχρηματοδότησή του. Παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ δεν θα μπορούσε να διαπιστωθεί παρά μόνο ενδεχομένως κατά το στάδιο της λειτουργίας του χώρου υγειονομικής ταφής, σε περίπτωση που, κατά παράβαση των χορηγηθεισών αδειών, η λειτουργία των εγκαταστάσεων δεν ήταν πλέον σύμφωνη προς τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις που καθορίζονται στην ίδια αυτή νομοθεσία.

4. Απάντηση της Επιτροπής (ΑΝΑΘ.), που ελήφθη στις 30 Μαΐου 2012.

Η Επιτροπή επιθυμεί να επιβεβαιώσει την προηγούμενη ανακοίνωσή της και να επιβεβαιώσει εκ νέου την απουσία κάθε παραβίασης της νομοθεσίας της ΕΕ για το περιβάλλον. Το εν λόγω σχέδιο έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο τριών αποφάσεων εκ μέρους ευρωπαϊών δικαστών. Το ελληνικό Συμβούλιο του Κράτους (το 2007 και πρόσφατα, στις 13 Ιανουαρίου 2012) και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απέρριψαν αμφότερα την προσφυγή του Δήμου Γραμματικού. Το πρώτο διαπίστωσε την ισχύ της διαδικασίας εξουσιοδότησης του σχεδίου, ενώ το δεύτερο απέρριψε την αίτηση ακύρωσης της απόφασης της Επιτροπής σχετικά με τη

συγκριματοδότησή του ως απαράδεκτη.

Ωστόσο, στις 18 Ιανουαρίου 2012 η έκθεση επιθεώρησης της υπηρεσίας περιβαλλοντικών επιθεωρητών διαπίστωσε ορισμένες ελλείψεις ή παραλείψεις στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που εντοπίστηκαν κατά την εκτέλεση του προγράμματος (π.χ.: παρουσία ύδατος στα πέριξ του σχεδίου που δεν αξιολογήθηκε επαρκώς, απουσία εμπεριστατωμένης μελέτης όσον αφορά τον βαθμό σεισμικής δραστηριότητας στην περιοχή...).

Στη βάση αυτή, υπεβλήθη νέα προσφυγή στο αρμόδιο Δικαστήριο Αθηνών. Στις 28 Φεβρουαρίου 2012, το εν λόγω Δικαστήριο αποφάσισε τη διακοπή των έργων έως τις 16 Μαρτίου 2012, ημερομηνία κατά την οποία θα εκδικαζόταν η υπόθεση. Η απόφαση πήρε νέα αναβολή στις 16 Μαρτίου 2012 με νέα ημερομηνία εκδίκασης την 21η Μαΐου 2012.

Το σύνολο ωστόσο των στοιχείων αυτών επ' ουδενί επιτρέπει στην Επιτροπή να αναθεωρήσει την αρχική της θέση.

Πράγματι, η Επιτροπή θα επιθυμούσε να υπενθυμίσει ότι βάσει της οδηγίας 2011/92/ΕΕ¹, τα κράτη μέλη είναι εκείνα που ελέγχουν επί της ουσίας τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων· εξάλλου, η εν λόγω οδηγία δεν προβλέπει κάποιο σύστημα εποπτείας των εγκριθέντων μέτρων. Στην παρούσα περίπτωση, ένας τέτοιος έλεγχος πραγματοποιήθηκε από περιβαλλοντικούς επιθεωρητές προκειμένου να εξακριβωθεί το κατά πόσον η εκτέλεση του σχεδίου ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της νομοθεσίας. Δεδομένου ότι αποκαλύφθηκαν ελλείψεις ή παραλείψεις σε σχέση με τις διαθέσιμες πληροφορίες και αξιολογήθηκαν στο πλαίσιο της εξουσιοδότησης, οι αρμόδιες ελληνικές αρχές είναι εκείνες που πρέπει να λάβουν τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα για την αντιμετώπισή τους (π.χ. αναθεώρηση της χορηγηθείσας αδειάς).

Επιπλέον δέον επίσης να υπενθυμιστεί ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο τόνισε κατ' επανάληψη, (επί παραδείγματι στην απόφαση στις 19.1.2012 σε σχέση με την υπόθεση C-555/07, παρ. 48), ότι οι εθνικές δικαστικές αρχές είναι επίσης αρμόδιες για την ερμηνεία του εθνικού δικαίου υπό το πρίσμα του ενωσιακού, καθώς επίσης και για την εφαρμογή του τελευταίου:

«Εξ αυτού έπεται ότι, εφαρμόζοντας το εσωτερικό δίκαιο, ο καλούμενος να το ερμηνεύσει εθνικός δικαστής οφείλει να το πράξει στον μέγιστο δυνατό βαθμό υπό το πρίσμα του γράμματος και του σκοπού της οδηγίας αυτής, ώστε να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο με αυτήν αποτέλεσμα, συμμορφούμενος έτσι προς το άρθρο 288, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσες αποφάσεις von Colson και Kamann, σκέψη 26, *Marleasing*, σκέψη 8, *Faccini Dori*, σκέψη 26, καθώς και *Pfeiffer κ.λπ.*, σκέψη 113). Η επιταγή περί σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εθνικού δικαίου είναι εγγενής στο σύστημα της Συνθήκης, καθόσον επιτρέπει στο εθνικό δικαστήριο να εξασφαλίζει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, την πλήρη αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης όταν εκδίδει απόφαση επί εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση *Pfeiffer κ.λπ.*, σκέψη 114)».

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή επισημαίνει ότι αυτή η θέση αρχής έχει επίσης γίνει αποδεκτή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όπως αναφέρεται στο ψήφισμά του της 6ης Ιουλίου 2010 σχετικά με τις αποφάσεις της Επιτροπής Αναφορών το 2009 (2009/2139(INI)) η αιτιολογική

¹ ΕΕ L 26 της 28.1.2012

σκέψη ΙΑ του οποίου αναφέρει:

«λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πολίτες θα πρέπει ειδικότερα να ενημερωθούν ότι – όπως αναγνωρίστηκε από τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή στην απόφαση του Δεκεμβρίου 2009 με την οποία ολοκληρώθηκε η έρευνα για την καταγγελία 822/2009/BU κατά της Επιτροπής– οι διαδικασίες των εθνικών δικαστηρίων αποτελούν μέρος της διαδικασίας εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στα κράτη μέλη, και ότι η Επιτροπή Αναφορών δεν μπορεί να επιληφθεί ζητημάτων τα οποία αποτελούν αντικείμενο διαδικασιών των εθνικών δικαστηρίων ή να αναθεωρήσει το αποτέλεσμα των εν λόγω διαδικασιών».

Όσον αφορά την κατασκευή ενός χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων στο Γραμματικό, έχουν ήδη ληφθεί δύο αποφάσεις από το ελληνικό Συμβούλιο της Επικρατείας και μια τρίτη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (και οι τρεις υπέρ της συνέχισης των έργων) ενώ μια νέα διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου Αθηνών.

Η Επιτροπή θα επιθυμούσε επίσης να τονίσει το έγγραφο «Διαχείριση των αποβλήτων στην Ευρώπη: βασικά προβλήματα και βέλτιστες πρακτικές» (PE 453.194) το οποίο συνέταξε η ΓΔ Εσωτερικών Πολιτικών της Ένωσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 15 Σεπτεμβρίου 2011, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Αναφορών, το οποίο, όσον αφορά τον χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων στο Γραμματικό, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι:

«Σύμφωνα με τις διαθέσιμες πληροφορίες, ο χώρος υγειονομικής ταφής απορριμμάτων στο Γραμματικό και το κέντρο διαχείρισης απορριμμάτων αποτελούν σοβαρή απόπειρα μείωσης των επιπτώσεων στο περιβάλλον και την υγεία εξαιτίας της έλλειψης διαχείρισης ή κακής διαχείρισης των απορριμμάτων το συντομότερο δυνατόν.

(...)

Από τις πληροφορίες που ζητήθηκαν, προκύπτει ότι οι αρχές προσπαθούν να εξεύρουν και να εφαρμόσουν την καλύτερη δυνατή λύση σε ένα δύσκολο πρόβλημα, κατά τρόπον ανταποκρινόμενο στους κανονισμούς της ΕΕ. Οι διαθέσιμες πληροφορίες δεν επαρκούν για την εξαγωγή συμπερασμάτων για το πρακτέο σε σχέση με την καλύτερη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού και τον καθυσχασμό του».

Τέλος, η Επιτροπή επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι η αντίθεση μιας ομάδας ατόμων ή μιας κοινότητας σε ένα σχέδιο, όσο σκληρή και αν είναι, δεν επιτρέπει αφ' εαυτής να κηρυχθεί το σχέδιο αυτό παράνομο ούτε να μη γίνουν σεβαστές οι ήδη ληφθείσες από τη δικαιοσύνη αποφάσεις.

Συμπέρασμα

Στο στάδιο αυτό, δεν διαπιστώνεται καμία παραβίαση της ενωσιακής νομοθεσίας για το περιβάλλον. Τούτο επιβεβαιώθηκε κατ' επανάληψη από το Συμβούλιο Επικρατείας της Ελλάδας και από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Οι ελληνικές αρχές πρέπει αντίθετα να λάβουν τα δέοντα διορθωτικά μέτρα προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις και οι παραλείψεις που εντοπίστηκαν από τους περιβαλλοντικούς επιθεωρητές στις 18 Ιανουαρίου 2012. Η λήψη των μέτρων αυτών θα εξακριβωθεί επίσης δια της εν εξελίξει ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου Αθηνών δικαστικής διαδικασίας.

Παραβίαση της ενωσιακής νομοθεσίας συνιστάται μόνο στην περίπτωση που το σχέδιο αρχίσει να εκτελείται χωρίς να συμμορφούται με τις υποχρεώσεις που προβλέπει η εν λόγω νομοθεσία για το περιβάλλον.

5. Απάντηση της Επιτροπής (ΑΝΑΘ. ΙΙ), που ελήφθη στις 28 Ιουνίου 2013.

Η Επιτροπή, κατά τη συνεδρίαση της 25ης Απριλίου 2013, είχε ενημερώσει την Επιτροπή Αναφορών ότι είχε κατατεθεί προσφυγή ακυρώσεως του σχεδίου από τον Δήμο Μαραθώνα ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας της Ελλάδας.

Στις 21 Μαΐου 2013, το Συμβούλιο Επικρατείας απέρριψε την προσφυγή αυτή. Πρόκειται για την τρίτη απόφαση (ύστερα από αυτές του 2007 και του 2012) του ανωτάτου αυτού διοικητικού δικαιοδοτικού οργάνου υπέρ της συνέχισης του εν λόγω έργου.

Συμπέρασμα

Η τελευταία απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας της Ελλάδας επιβεβαιώνει, για άλλη μια φορά, όχι μόνο τη θέση της Επιτροπής εις ό,τι αφορά την απουσία οιασδήποτε παραβίασης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ, αλλά και αυτή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όπως διατυπώνεται στο έγγραφο της ΓΔ Εσωτερικών Πολιτικών της Ένωσης με τίτλο «Διαχείριση των αποβλήτων στην Ευρώπη: βασικά προβλήματα και βέλτιστες πρακτικές» (PE 453.194) που έχει ήδη αναφερθεί στην προηγούμενη ανακοίνωση.

6. Απάντηση της Επιτροπής (ΑΝΑΘ. ΙΙΙ), που ελήφθη στις 26 Αυγούστου 2015.

Ελλείψει οιασδήποτε νέου στοιχείου σχετιζόμενου με την παρούσα αναφορά, η Επιτροπή θα ήθελε να παραπέμψει στις προηγούμενες ανακοινώσεις της.

Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το περιφερειακό σχέδιο διαχείρισης των απορριμμάτων της Αττικής (περιφέρειας στην οποία βρίσκεται το Γραμματικό) βρίσκεται επί του παρόντος υπό αναθεώρηση από τις νέες περιφερειακές αρχές.

Τέλος, η Επιτροπή θα ήθελε να υπενθυμίσει ότι το ελληνικό Συμβούλιο της Επικρατείας έχει αποφανθεί σε διάφορες περιπτώσεις υπέρ της συνέχισης του έργου. Μία από τις αποφάσεις αυτές εκδόθηκε μετά τη διερευνητική των πραγμάτων αποστολή που πραγματοποίησε στην Ελλάδα η Επιτροπή Αναφορών τον Σεπτέμβριο του 2013.

Συμπέρασμα

Αφ' ης στιγμής τηρούνται η οδηγία περί των αποβλήτων (2008/98/ΕΚ) και η οδηγία περί της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων (99/31/ΕΟΚ), εναπόκειται στα κράτη μέλη να αποφασίσουν τον τρόπο με τον οποίο προτίθενται να διαχειριστούν τα απόβλητά τους, καθώς και τον αριθμό και την τοποθεσία των σχεδιαζόμενων εγκαταστάσεων υγειονομικής ταφής.

7. Απάντηση της Επιτροπής (ΑΝΑΘ. ΙV), που ελήφθη στις 31 Μαρτίου 2017

Επειδή δεν υπάρχουν νέα στοιχεία σχετικά με την παρούσα αναφορά, η Επιτροπή θα ήθελε να παραπέμψει σε προηγούμενες ανακοινώσεις της.

Η Επιτροπή γνωρίζει την απόφαση 3562/2014 του Συμβουλίου της Επικρατείας της Ελλάδας, η οποία συνάγει, μεταξύ άλλων, ότι δεν υπάρχει υδάτινο ρεύμα στην εν λόγω περιοχή και ότι

μπορούν να προχωρήσουν τα κατασκευαστικά έργα. Συνεπώς, σύμφωνα με την παραπάνω απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, ο αρχικός σχεδιασμός του έργου δεν ακυρώνεται ούτε ανατρέπεται, καθώς δεν υπάρχει σήμερα παραβίαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Η Επιτροπή ενημερώθηκε ότι έχει ολοκληρωθεί η ανανέωση και η τροποποίηση των περιβαλλοντικών όρων του έργου¹. Η Επιτροπή αναμένει επί του παρόντος την ολοκλήρωση των εναπομεινασών εργασιών του έργου πριν προβεί στην τελική αξιολόγηση σχετικά με τη συγχρηματοδότηση του έργου.

Συμπέρασμα

Η ολοκλήρωση και η λειτουργικότητα του έργου, καθώς και η συμβατότητά του με τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ, αποτελούν προϋποθέσεις για την τελική πληρωμή. Συγκεκριμένα, το έργο πρέπει να λειτουργεί σύμφωνα με την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ, τις αποφάσεις του Ταμείου Συνοχής και τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους προκειμένου να χορηγηθεί η χρηματοδοτική συνδρομή.

¹ Αριθμός πρωτοκόλλου 153176/04.11.2015 ΑΔΑ: Ω5ΠΣ4653Π8-ΝΛΓ